

MALMINETSINNÄN VASTUJÄRJESTELMÄ ARVIOINTIPERUSTEET

Sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutuksen arviointityökalu

Johdanto

Tätä asiakirjaa voidaan käyttää työkaluna, jonka avulla yhtiöt voivat arvioida malminetsintäalueillaan sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutuksen tasoa aluekohtaisesti. Vuorovaikutuksen tason kehitystä seurataan tämän arviointityökalun mukaisesti kahdeksan tuloskriteerin avulla. Keskeiset tuloskriteerit voidaan erottaa toisistaan ja toiminnan kehitystä voidaan seurata vuosittain.

Arviointityökalun noudattaminen myös yhdenmukaistaa yhtiöissä tehtäviä vuorovaikutustoiminnan hallintaa koskevia arviointeja. Lisäksi tämän työkalun tarkoituksena on mahdollistaa yhtiön toiminnan ulkoinen tarkastus.

Arviointityökalussa on kuvattu myös saamelaisia ja porotaloutta koskevia erityishuomioita, joita yhtiöiden suositellaan noudattavan, mikäli 1) tutkimusalue sijaitsee poronhoitoalueella tai saamelaisten kotiseutualueella tai 2) malminetsinnän vaikutukset voivat ulottua saamelaisten kotiseutualueelle tai niillä on huomattava merkitys saamelaisten oikeuksien kannalta alkuperäiskansana. Saamelaisia ja porotaloutta koskevat erityishuomiot on esitetty tässä arviointityökalussa kursivilla.

Sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutuksen arviointi

Arviointityökalun tarkoituksena on tuloskriteerien avulla opastaa yhtiöitä sidosryhmävuorovaikutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Arvioinnin tulisi:

- auttaa yhtiöitä kehittämään valmiuksiaan toimintansa seuraamiseen ja parantamiseen
- luoda perusta yhtiön toiminnan auditoinnille.

Vastuullisuusjärjestelmän mukaisesti tehtävässä hallintajärjestelmän arvioinnissa on käytettävä ammatillista harkintaa ja sen arviointityökalun soveltaminen edellyttää, että arvioinnin toteuttajalla on riittävä asiantuntemus arvioitavasta aihepiiristä ja hallintajärjestelmien arvioinnista. Arviointia toteutettaessa huomioidaan työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta. Arviointityökalu itsessään ei takaa vuorovaikutustoiminnan tehokkuutta mutta sen avulla voidaan mitata toiminnan tasoa. Asiakirjan liitteenä on itsearviointin tarkistuslista (liite 2).

Tuloskriteerit

Sidosryhmä vuorovaikutuksen hallinnalle on määritelty seuraavat kahdeksan tuloskriteeriä jotka on jaoteltu malminetsinnän eri vaiheisiin:

<u>Vaiheet</u>	<u>Tuloskriteerit:</u>
Vaihe I Valmistelu:	1. Yhtiön profilointi 2. Alueen profilointi
Vaihe II Tunnustelu:	3. Sidosryhmien tunnistaminen; 4. Sidosryhmien kontaktointi 5. Järjestelmä sidosryhmäpalautteen keräämiseksi ja siihen vastaamiseksi
Vaihe III Malminetsintä:	6. Tehokas yhteydenpito ja vuoropuhelu sidosryhmien kanssa; 7. Raportointi
Vaihe IV (Lähtö/Jatko):	8. Lähtösuunnitelma

Kullekin tuloskriteerille on määritelty viisi toiminnan tasoa. Toiminnan taso määritellään arviointiperusteiden avulla. Arvioijan tulee arvioida täyttääkö yhtiö ja sen toiminta malminetsintäalueella tuloskriteerien arviointiperustevaatimukset vastaamalla itsearviointin tarkastuslistan kysymyksiin. Kaikkien yhtiöiden oletetaan noudattavan lainsäädännön ja viranomaisten vaatimuksia.

Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa	
TULOSKRITEERIEN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Toiminta vastaa Suomen lainsäädännön vaatimuksia. Käytössä ei ole järjestelmiä; toiminta on usein reagoivaa; menettelyjä saattaa olla käytössä, mutta niitä ei ole sisällytetty dokumentoituihin toimintaperiaatteisiin ja hallintajärjestelmiin.
B	Toimet eivät ole täysin johdonmukaisia tai niitä ei ole dokumentoitu. Järjestelmiä/prosesseja on suunniteltu ja niitä kehitetään parhaillaan.
A	Prosesseja on kehitetty ja pantu täytäntöön kaikissa arviointiperusteissa. Viestinnässä noudatetaan avoimuutta ja raportointi on julkista.
AA	Järjestelmät/prosessit on sisällytetty johdon päätöksentekoon ja toimintoihin.
AAA	Järjestelmä on todettu erinomaiseksi ja alallaan johtavaksi ulkoisessa, riippumattomassa auditoinnissa.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty kunkin tuloskriteerin arviointiperusteet, joiden avulla arvioija voi määritellä asianmukaisen suoritustason (tasot C-AAA). Arviointia suorittaessaan arvioijan tulee huomioida, että kaikki kahdeksan tuloskriteeriä täydentävät toisiaan. Arvioijan on valittava taso, joka vastaa parhaiten toiminnan tilaa.

Jos toiminnan osa-alue tai tuloskriteeri ei ole relevantti, arvioinniksi on merkittävä ”ei sovellu” (ei sov.). Kunkin tuloskriteerin osalta voidaan valita vain yksi taso, ja se voidaan valita vain, jos kaikki kyseisen tason perusteet ja kaikki alempien tasojen perusteet täyttyvät.

Jokaisen yhtiön tavoitteena on saavuttaa vähintään tason A-luokitus ja pyrkiä toimintansa jatkuvaan parantamiseen.

Malminetsintäaluekohtaiset arvioinnit

Yhtiön odotetaan arvioivan ja raportoivan sidosryhmävuorovaikutuksen tuloskriteerit jokaisen toimipaikan/malminetsintäalueen osalta. Tuloskriteerien arviointia suunniteltaessa tulee huomioida eri malminetsinnän harjoittajien organisaatorakenne, koska yhtiöt saattavat luokitella malminetsintäalueitaan ja rajata toimipaikkojaan eri tavoin. Tässä arviointityökalussa keskitytään erityisesti Suomessa toimiviin yhtiöihin ja niiden toimipaikkoihin sekä malminetsintäalueisiin.

Kaivospuolella tuotantolaitoskohtaisen raportoinnin on todettu olevan luotettavin, informatiivisin ja hyödyllisin toiminnan arviointitapa ja malminetsintään suositellaan toimipaikka/malminetsintäaluekohtaista raportointia. Malminetsintävastuujärjestelmän raportointiin käytettävä online-tietokanta suunnitellaan helpottamaan aluekohtaista arviointia¹.

Arviointiprosessi

¹ online-tietokanta valmistuu myöhemmin kaivosvastuu.fi-sivustolle

On suositeltavaa, että arviointi sisältää haastatteluja, keskusteluja ja asiakirjojen tarkasteluja sekä sidosryhmien suorittama arviointi. Arviointiin tulee osallistua toimipaikan tai malminetsintäalueen sekä johdon että avustavan- ja asiantuntijahenkilöstön edustajia. Arviointi edellyttää tarkastustoiminnan sekä hallintajärjestelmien arvioinnin tuntemusta sekä osaamista ja kokemusta sidosryhmäyhteistyöstä. Kunkin tuloskriteerin osalta voidaan valita vain yksi taso, ja se voidaan valita vain, jos kaikki kyseisen tason perusteet ja kaikki alempien tasojen perusteet täyttyvät. Raportoinnissa ei voida käyttää tasojen välisiä arviointeja (esim. B+).

Jos hankkeeseen osallistuu kaksi osapuolta, kuten yhteisyrityksessä, osapuolia kehoitetaan keskustelemaan keskenään siitä, kuka arvioinnin tekee ja tehdäänkö arviointi yhdessä vai erikseen niin, että tulokset kuvaavat osaltaan kummankin yhtiön toimintoja.

Arviointityökalun rakenne

Arviointityökalussa esitetään kunkin tuloskriteerin osalta:

- tarkoitus, joka ilmaisee tuloskriteerin tavoitteen
- arviointiperusteet jokaiselle toiminnan tasolle (C-AAA)
- ohjeita, jotka auttavat arvioijaa ymmärtämään kunkin tuloskriteerin yleisen soveltamisalan ja jotka toimivat myös viitekehyksenä arviointihaastatteluja ja asiakirjojen tarkasteluja suoritettaessa yhtiön- ja malminetsintäalueen arvioinneissa.
- usein esitettyjä kysymyksiä (FAQ, frequently asked questions), joiden avulla annetaan lisätietoja esimerkiksi keskeisten termien määritelmistä ja vastauksia yleisimpiin kysymyksiin.

Vaihe I: Valmistelu

TULOSKRITEERI 1 YHTIÖN PROFILOINTI

Tarkoitus:

Varmistaa, että on yhtiöllä ja sen työntekijöillä on viestinnälliset valmiudet kohdata paikallisyhteisö ja sen asianosaiset sidosryhmät.

Tuloskriteeri 1	
Yrityksen profilointi	
TULOSKRITEERIEN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Yhtiöllä on verkkosivut englanniksi, aikomusta kehittää sidosryhmätoimintaa ja viestintää.
B	Yhtiöllä on verkkosivut englanniksi. Työntekijöille kerrotaan yhtiön arvoista sekä sidosryhmätoiminnan merkityksestä, johon kannustetaan. Työntekijöille on annettu käyntikortti palautetta varten. Työntekijöiden kanssa on sovittu palautteeseen vastaamisesta (puhelin/sähköposti).
A	Yhtiöllä on verkkosivut suomeksi. Keskeiset materiaalit ovat saatavilla myös muilla kotimaisilla kielillä tarpeen mukaan. Työntekijöitä kannustetaan ja koulutetaan sidosryhmätoimintaan. Yhtiöllä on dokumentoitu sidosryhmäyhteistyösuunnitelma, esittelymateriaalia sidosryhmille ja dokumentoitu palautejärjestelmä.
AA	Yhtiöllä on verkkosivut suomeksi, jotka sisältävät tietoa Suomen toiminnasta, arvoista ja sidosryhmätoiminnasta. Lisäksi sillä on interaktiivinen vuorovaikutus somen kautta, palautejärjestelmä, tiedotusmateriaali, vastuullisuusraportti ja palautejärjestelmä linkkeinä, esite yhteystietoineen. Yhtiö kouluttaa työntekijöitään sidosryhmien kohtaamiseen, systemaattiseen esitteen tms. jakamiseen ja palautteen antamisen kannustamiseen. Järjestelmän sisäinen arviointi
AAA	Järjestelmän ulkoinen ja riippumaton arviointi.

Yrityksen profilointi **USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ**

NRO	KYSYMYS	SIVU
1	<u>Mikä on sidosryhmä?</u>	<u>Ks. sivu 20</u>
4	<u>Voidaanko yhtiötason asiakirjoja käyttää malminetsinäaluekohtaisen sitoutumisen osoittamiseen?</u>	<u>Ks. sivu 21</u>
6	<u>Mikä on ”järjestelmä”?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>
13	<u>Mitä ”vastuu” tarkoittaa?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>

OHJEET ARVIOIJALLE

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Onko yhtiöllä verkkosivu;
Onko yhtiön verkkosivu suomeksi?
- Onko yhtiöllä sosiaalinen media, tiedotusmateriaalia, vastuullisuusraportti ja palautejärjestelmä?
- Koulutetaanko työntekijöitä yhtiön arvoihin, viestintään ja sidosryhmien kohtaamiseen?
- Onko yhtiön profilointi arvioitu?
- Onko yhtiön profiloinnin arviointi sisäinen vai ulkoinen?

TULOSKRITEERI 2 ALUEEN PROFILOINTI

Tarkoitus:

Varmistaa, että on kyetty tunnistamaan alueen erityispiirteet ennakkoon (tiedusteluselvytys)

- Yhteiskunta: väestö ja sen rakenne, julkinen keskustelu, kiistat, poliittiset puolueet ja valtasuhteet, sidosryhmät, kansalaisjärjestöt, sotilasalueet
- Ympäristö: ympäristöjärjestöt, ympäristökiistat, luonnonsuojelualueet ja -kohteet, uhanalaiset-/direktiivilajit, muinaismuistot
- Talous: elinkeinot ja -rakenne, yrittäjät, yrittäjäjärjestöt, työvoima, matkailualueet

Tuloskriteeri 2	
Alueen profilointi	
TULOSKRITEERIEN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Yhtiö tutustuu joihinkin paikallisiin erityispiirteisiin paikan päällä tai hieman ennen alueelle menoa. Yhtiö tunnistaa keskeisiksi sidosryhmiksi lähinnä tutkimusalueen lähiasukkaat ja maanomistajat.
B	Yhtiö tutustuu ennakkoon paikallisiin erityispiirteisiin, määrittää vaikutusalueen ja kartoittaa sidosryhmiä.
A	Yhtiö selvittää kattavasti paikallisia erityispiirteitä, määrittää vaikutusalueen ja sidosryhmiä ennakkoon ja laatii raportin sekä sidosryhmäyhteistyösuunnitelman.
AA	Yhtiö selvittää kokonaisvaltaisesti ja hyvissä ajoin alueen erityispiirteitä, kartoittaa riskejä, sidosryhmät ja vaikutusalueen, hankkii sidosryhmien edustajien yhteystiedot dokumentoidusti. Yhtiö on laatinut alustavan sosiaalisten vaikutusten arvioinnin ja miettinyt negatiivisia vaikutuksia ehkäiseviä toimenpiteitä, ottaen huomioon myös urakoitsijoiden vaikutukset. Yhtiö on laatinut alustavan sidosryhmäyhteistyösuunnitelman, joka on dokumentoitu. Dokumentointia arvioidaan sisäisesti.
AAA	Yhtiö on hyvin valmistautunut kohtaamaan paikalliset sidosryhmät, sopinut niiden kanssa tapaamisia tai käynyt jo etukäteen tapaamassa niitä ennen maastotyön alkua. Sidosryhmäsuunnitelma arvioidaan ulkoisesti ja riippumattomasti.

OHJEET ARVIOIJALLE

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Onko yhtiöllä dokumentoitua tietoa paikkakunnasta ja sen erityispiirteistä?
- Onko yhtiö arvioinut riskejä hankkimiinsa tietoihin perustuen ja onko niihin varauduttu?
- Onko yhtiö määrittänyt toimintansa vaikutusalueen?
- Onko yrityksellä sidosryhmien yhteystiedot?
- Onko yhtiö ollut jo yhteydessä sidosryhmiin ja sopinut tapaamisia?
- Onko yhtiö laatinut alustavan sidosryhmäyhteistyösuunnitelman?
- Onko sidosryhmäyhteistyösuunnitelma arvioitu sisäisesti/ulkoisesti?

Vaihe II. Tunnustelu (etsintätyö)

TULOSKRITEERI 3 SIDOSRYHMIEN TUNNISTAMINEN

Tarkoitus:

Varmistaa, että on kyetty tunnistamaan sidosryhmiä

- joihin toiminta vaikuttaa tai
- joihin toiminnan katsotaan vaikuttavan tai
- joilla on yhtiön ja/tai hankkeen tuloksia ja toimintaa koskeva todellinen intressi.

Tuloskriteeri 3 Sidosryhmien tunnistaminen TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	<p>Paikallisia tai suoria sidosryhmiä ei ole tunnistettu kattavasti.</p> <p><i>Mikäli 1) tutkimusalue sijaitsee poronhoitoalueella tai saamelaisten kotiseutualueella tai 2) toiminnan vaikutukset voivat ulottua saamelaisten kotiseutualueelle tai joilla on huomattava merkitys saamelaisten oikeuksien kannalta alkuperäiskansana, on Saamelaiskäräjät, kolttalaueella kolttien kyläkokous sekä ao. paliskunta tunnistettu.</i></p>
B	<p>On laadittu suunnitelmia virallisen järjestelmän kehittämiseksi sidosryhmien tunnistamista varten. Osa sidosryhmistä on tunnistettu, mutta ei kattavasti.</p>
A	<p>Paikalliset ja suorat sidosryhmät on tunnistettu kattavasti. Yhtiön tunnistamat sidosryhmät nimeävät itse edustajansa vuoropuheluun.</p> <p>Hankkeen sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset on arvioitu ennakkoon ja vaikutukset on eritelty sidosryhmittäin.</p> <p>Käytössä on paikallisella tasolla sidosryhmien tunnistamista varten virallinen ja dokumentoitu järjestelmä, jossa tarkastellaan myös sidosryhmiä, joiden intressit ovat ristiriidassa yhtiön/hankkeen toiminnan kanssa.</p> <p>Viestinnässä noudatetaan avoimuutta ja raportointi on julkista.</p> <p><i>Saamelaiskäräjät, kolttien kyläkokous ja ao. paliskunnat valitsevat itse edustajansa ja tälle on varattu asianmukainen ja riittävä aika.</i></p>
AA	<p>Sidosryhmien tunnistamiseen käytettävässä virallisessa ja dokumentoidussa järjestelmässä tarkastellaan sidosryhmiä, joilla voi olla hanketta koskeva välillinen tai asiaperusteinen intressi (esim. alueelliset tai kansalliset kansalaisjärjestöt).</p> <p>Mahdolliset alueelliset ja kansalliset sidosryhmät on tunnistettu kattavasti.</p>
AAA	<p>Sidosryhmiä pyydetään itse osallistumaan säännöllisesti sidosryhmien tunnistamiseen, jotta voidaan varmistaa, että monenlaiset intressit otetaan huomioon.</p>

Sidosryhmien tunnistaminen

USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO LIITTEESTÄ 1.	KYSYMYS	SIVU
<u>1</u>	<u>Mikä on sidosryhmä?</u>	<u>Ks. sivu 20</u>
<u>2</u>	<u>Mikä on yhteistyöryhmä?</u>	<u>Ks. sivu 20</u>
4	<u>Voidaanko yhtiötason asiakirjoja käyttää malminetsintäaluekohtaisen sitoutumisen osoittamiseen?</u>	<u>Ks. sivu 21</u>
6	<u>Mikä on ”järjestelmä”?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>
13	<u>Mitä ”vastuu” tarkoittaa?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>

Sidosryhmien tunnistaminen

OHJEET ARVIOIJALLE

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Onko sidosryhmiä tunnistettu systemaattisesti ja dokumentoitu?
- Onko sidosryhmien tunnistamista varten virallinen järjestelmä?
- Onko käytössä vuorovaikutteinen prosessi, jossa sidosryhmät osallistuvat sellaisten muiden ryhmien tai yhteisöjen tunnistamiseen, jotka olisi huomioitava vuorovaikutukseen osallistuvina sidosryhminä?
- Otetaanko sidosryhmien tunnistamisprosessissa selvästi huomioon useita erilaisia sidosryhmiä, myös sidosryhmiä, joiden edut ovat ristiriidassa yhtiön/hankkeen toiminnan kanssa, ja sidosryhmiä, jotka ovat esittäneet huolensa hankkeen johdosta?
- Onko sidosryhmillä mahdollisuus itse valita edustajansa yhtiön kanssa käytävään vuoropuheluun?
- Käsittääkö sidosryhmien tunnistamisprosessi myös muiden kuin paikallisten sidosryhmien tunnistamisen, jotta voidaan pohtia, onko muita sidosryhmiä, joilla voi olla aluetta koskeva välillisempi ja/tai asiaperusteinen intressi?
- Onko hankkeen sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset arvioitu ennakkoon ja vaikutukset eritelty sidosryhmittäin?

Saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella

- Mikäli 1) malminetsintäalue sijaitsee poronhoitoalueella tai saamelaisten kotiseutualueella tai 2) malminetsintäalueen vaikutukset voivat ulottua saamelaisten kotiseutualueelle tai joilla on huomattava merkitys saamelaisten oikeuksien kannalta alkuperäiskansana, onko Saamelaiskäräjät, kolttu-alueella kolttien kyläkokous sekä ao. paliskunta tunnistettu?
- Onko tarkasteltu asiakirjoja ja tehty tutkimusta ja onko tulokset dokumentoitu, jotta on voitu tunnistaa hankkeen vaikutusalueelta a) saamelaisten perinteiset käytössä olevat maa- ja vesialueet ja sopimusten mukaiset oikeudet, joihin hanke mahdollisesti vaikuttaa, ja b) edelleen jatkuva tavanomainen luonnonkäyttö (poronhoitoon, metsästyks, kalastus, keräily ja käsityöt) c) kulttuuriperintö ja alueen merkitys saamelaiskulttuurille
- Onko poronhoitoalueella selvitetty alueen merkitys poronhoidolle (paliskunnan toiminta, keskeiset laidunalueet, muut toiminta-alueet ja rakenteet)?

TULOSKRITEERI 4 SIDOSRYHMIEN KONTAKTOINTI

Tarkoitus:

Varmistaa, että alueen avainsidosryhmiä on lähestytty erikseen ja yhdessä, kerrottu yhtiöstä, sen toiminnasta ja aikeista sekä selvennetty lupaprosessia ja vaikutusmahdollisuuksia.

Tuloskriteeri 4	
Sidosryhmien kontaktointi	
TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Yhtiö lähettää maanomistajille kirjeen näytteenotosta ja julkaisee ilmoituksen lehdessä. Maastossa tai alueella sattumalta tavatuille kerrotaan toiminnasta. Yhtiö järjestää kuulemisen asianosaisille.
B	Maastossa tavatuille, lähialueen asukkaille ja maanomistajille kerrotaan yhtiön toiminnasta. Maanomistajiin luodaan henkilökohtaiset kontaktit. Yhtiö selvittää myös muita tahoja, erityisesti kunnasta, joihin sen tulisi ottaa yhteyttä.
A	Yhtiö kontaktoi järjestelmällisesti kaikki tutkimusalueen avainsidosryhmät ² ja järjestää yhteisen tapaamisen, jossa selvennetään lupaprosessia ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kerrotaan malminetsinnän mahdollisista haittavaikutuksista.
AA	Yhtiö kontaktoi yksilöllisesti kaikki alueen avainsidosryhmät malminetsinnän sidosryhmätoimintamallin ³ ja laaditun sidosryhmäyhteistyösuunnitelman mukaisesti. Yhtiö järjestää avoimen tapaamisen, jonne kutsutaan kaikki kiinnostuneet. Yhtiö kuuntelee paikallisia huolia ja mielipiteitä sekä tiedustelee sidosryhmien tarpeita. Yhtiö perustaa yhteistyöryhmän/pienryhmiä ja osallistaa paikalliset suunnitteluun. Tapaamiset ja niissä keskusteltu dokumentoidaan. Tapaamisia arvioidaan sisäisesti.
AAA	Yhtiö kontaktoi alueen avainsidosryhmien lisäksi myös alueen ulkopuolisia sidosryhmiä, kuten alueellisia tai kansallisia ympäristöjärjestöjä, tms. Kaikilta kontaktoituilta tiedustellaan muita mahdollisia sidosryhmiä. Dokumentoituja tapaamisia arvioidaan ulkoisesti ja riippumattomasti.

Sidosryhmien kontaktointi USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO LIITTEESSÄ 1.

KYSYMYYS

SIVU

1

Mikä on sidosryhmä?

Ks. sivu 20

2

Mikä on yhteistyöryhmä?

Ks. sivu 20

² Paikalliset avainsidosryhmät ovat tutkimus- ja vaikutusalueen asukkaat, maanomistajat, paikallismedia, kunta, järjestöt, yrittäjät, mökkiläiset, matkailijat, paliskunnat (paliskuntain yhdistys), saamelaiset (saamalaiskäräjät). Sidosryhmiksi luetaan myös muut saamelaisten perinteisten elinkeinojen ja maankäyttömuotojen edustajat, kuten ammattikalastajat, kalastusoikeuden haltijat, metsästäjät, keräilijät ja saamelaisen käsityön (duodji) tekijät.

³ <http://www.kaivosvastuu.fi/handbook-2/>

Sidosryhmien kontaktointi OHJEET ARVIOIJALLE

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Onko maanomistajille lähetetty kirje näytteenotosta ja ilmoitettu toiminnasta paikallislehdessä?
- Onko kaikkia sidosryhmiä kontaktoitu?
- Onko sidosryhmille järjestetty yhteinen tapaaminen yhtiön edustajien kanssa?
- Onko tapaamiset ja niissä keskusteltu dokumentoitu?
- Onko sidosryhmille selvitetty malminetsintää, lupaprosessia ja vaikutusmahdollisuuksia?
- Onko tapaamisten pohjalta perustettu yhteistyöryhmä/pienryhmiä missä paikalliset sidosryhmät osallistetaan suunnitteluun?
- Onko alueellisiin/kansallisiin luonnonsuojelujärjestöihin oltu yhteydessä?
- Onko dokumentoituja tapaamisia ja niiden tasoa arvioitu sisäisesti/ulkopuolisesti?
- Onko sidosryhmiltä tiedusteltu muita sidosryhmiä?

TULOSKRITEERI 5
JÄRJESTELMÄ SIDOSRYHMÄPALAUTTEEN KERÄÄMISEKSI JA SIIHEN
VASTAAMISEKSI

Tarkoitus:

Varmistaa, että käytössä on sidosryhmien kanssa yhdessä sovittuja menettelyjä sidosryhmien huolenaiheiden, etujen ja näkemysten kirjaamiseksi ja niihin tehokkaasti vastaamiseksi ja paikallisten tarpeiden kartoittamiseksi ja huomioon ottamiseksi.

Tuloskriteeri 5 Järjestelmä sidosryhmäpalautteen keräämiseksi ja siihen vastaamiseksi TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Sidosryhmien palautteiden ymmärtäminen tai huomioon ottaminen on vaatimatonta. <ul style="list-style-type: none"> • Sidosryhmien palautteiden seuraamista tai niihin vastaamista varten ei ole järjestelmiä.
B	Yhtiöllä on vaillinaiset tiedot sidosryhmien palautteista. <ul style="list-style-type: none"> • Yhtiö ottaa sidosryhmien palautteet satunnaisesti huomioon, enimmäkseen oletusten ja yksittäisten kuulemisten perusteella. • Yhtiöllä on käytössä on epävirallinen palautejärjestelmä. • Yhtiö on laatinut suunnitelmia virallisen palautejärjestelmän kehittämiseksi.
A	Toimijalla on hyvä käsitys sidosryhmien palautteista ja ne dokumentoidaan. <ul style="list-style-type: none"> • Käytössä on virallinen ja vakiintunut palautejärjestelmä, joka sisältää prosesseja jatkotoimia ja seuranta varten. • Sidosryhmäpalautteen keräämiseen ja palautteeseen vastaamiseen on nimetty vastuullinen työntekijä. • Yhtiössä analysoidaan sidosryhmiltä saatu palaute ja toimitaan sen edellyttämällä tavalla. • Toimija laatii vastineen sidosryhmiltä saatuihin palautteisiin. • Toimija sopii yhdessä ao. sidosryhmän kanssa palautteesta aiheutuneen toimenpiteen. • Viestinnässä noudatetaan avoimuutta ja raportointi on julkista.
AA	<ul style="list-style-type: none"> • Toimijalla on perusteelliset ja dokumentoidut tiedot sidosryhmien ja urakoitsijoiden palautteista sekä sidosryhmiä koskevista kysymyksistä ja kuulemista koskevista vaatimuksista. • Toimiva johto tarkastelee yhteydenpito- ja vuoropuheluprosessien tuloksia vähintään kerran vuodessa määrittääkseen, edellyttävätkö ne toimia ja mitä toimia ne mahdollisesti edellyttävät. • Prosesseissa on varattu riittävästi aikaa sille, että sidosryhmien palautteita voidaan tarkastella, ja että niihin voidaan reagoida ennen yhtiön yksityiskohtaisten suunnitelmien toteuttamista. • Toiminnassa hyödynnetään yhteistyöryhmä(i)ssä kerättyä palautetta.
AAA	<ul style="list-style-type: none"> • Yhtiö tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa yhteisten tavoitteiden määrittelemiseksi ja saavuttamiseksi. • Yhteistyöllä pyritään edistämään myös yhteisön yhteisten päämäärien saavuttamista. • Toiminnassa hyödynnetään yhteistyöryhmä(i)ssä tavoitteellisesti hankittua palautetta. • Yhteistyöryhmä(i)lle tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Järjestelmä sidosryhmäpalautteen keräämiseksi ja siihen vastaamiseksi USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO LIITTEESSÄ 1.	KYSYMYS	SIVU
1	Mikä on sidosryhmä?	Ks. sivu 20
2	Mikä on yhteistyöryhmä?	Ks. sivu 20
4	Voidaanko yhtiötason asiakirjoja käyttää malminetsintäaluekohtaisen sitoutumisen osoittamiseen?	Ks. sivu 21
6	Mikä on "järjestelmä"?	Ks. sivu 22
7	Mitä "tehokas" tarkoittaa?	Ks. sivu 22
10	Mitä ovat "yhteydenpito" ja "vuoropuhelu"?	Ks. sivu 23
11	Miten "toimiva johto" määritellään?	Ks. sivu 23

Järjestelmä sidosryhmäpalautteen keräämiseksi ja siihen vastaamiseksi OHJEET ARVIOIJALLE

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Onko käytössä virallisia järjestelmiä sidosryhmien huolenaiheiden ymmärtämistä ja seuraamista sekä niihin vastaamista varten?
- Onko yhtiöllä perusteelliset ja dokumentoidut tiedot sidosryhmien huolenaiheista sekä sidosryhmiä koskevista kysymyksistä ja kuulemista koskevista vaatimuksista?
- Onko sidosryhmäpalautteen keräämiseen ja palautteeseen vastaamiseen nimetty vastuullinen työntekijä?
- Tarkasteleeko toimiva johto vuoropuheluprosesseja säännöllisesti, jotta voidaan varmistaa, että ne pysyvät tehokkaina, ja reagoiko johto huolenaiheisiin?
- Kuullaanko sidosryhmiä oikea-aikaisesti ja molemminpuolisen arvostuksen hengessä ja kulttuurin kannalta asianmukaisella tavalla?
- Ottaako yhtiö sidosryhmien huolenaiheet ja kommentit huomioon ennen päätöksentekoa?
- Käsitelläänkö molempia osapuolia koskevia asioita yhteistyössä?
- Hyödynnetäänkö toiminnassa yhteistyöryhmä(i)ssä tavoitteellisesti hankittua palautetta?
- Onko yhteistyöryhmä(i)lle tarjottu mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen?

Vaihe III Malminetsintä

TULOSKRITEERI 6

TEHOKAS YHTEYDENPITO JA VUOROPUHELU SIDOSRYHMIEN KANSSA

Tarkoitus:

Varmistaa, että käytössä on prosesseja, joilla ollaan yhteydessä sidosryhmiin. Näin voidaan ymmärtää sidosryhmien näkökanta, tiedottaa niille avoimesti yhtiön toiminnasta ja tuloksista sekä kannustaa niitä osallistumaan vuoropuheluun ja tärkeiden kysymysten käsittelyyn. Lisäksi voidaan tunnistaa toimenpiteitä, joilla ongelmat voitaisiin ratkaista, kuten vaikutuksia lieventämällä, kompensatioilla tai muilla toimilla⁴.

Tuloskriteeri 6	
Tehokas yhteydenpito ja vuoropuhelu sidosryhmien kanssa	
TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	<p>Viestintä sidosryhmien kanssa perustuu ainoastaan lainsäädännön edellyttämiin kuulemisiin.</p> <ul style="list-style-type: none">• Yhtiöllä ei ole kuulemismenettelyjen lisäksi virallisia yhteydenpito- ja vuoropuheluprosesseja.• Kaikkia keskeisiä sidosryhmiä ei kuulla eikä niihin olla yhteydessä.• Viestintä on tavallisesti yksisuuntaista. Prosesseihin on varattu vain lain edellyttämä aika, jolloin sidosryhmät eivät välttämättä ehdi käsitellä asioita riittävästi.
B	<ul style="list-style-type: none">• Käytössä on epävirallisia yhteydenpitoprosesseja, ja sidosryhmien kanssa käydään satunnaisesti vuoropuhelua.• On laadittu suunnitelmia virallisten järjestelmien kehittämiseksi sidosryhmien kanssa käytävää yhteydenpitoa varten, mutta suunnitelmia ei ole vielä toimeenpantu. <p><i>Toiminnalle, jota harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella ja/tai jonka vaikutukset voivat ulottua sinne ja/tai jolla on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, on saatu Saamelaiskäräjien, kolttala-alueella kolttien kyläkokouksen ja ao. paliskunnan ennalta antama vapaa ja tietoon perustuva suostumus.</i></p> <p><i>Lisäksi saamelaisten kotiseutualueilla noudatetaan Akwé Kon –ohjeita. Niiden soveltamisesta tiedotetaan avoimesti ja raportoidaan julkisesti.</i></p>
A	<p>Käytössä on dokumentoituja järjestelmiä sidosryhmien kanssa käytävää yhteydenpitoa ja vuoropuhelua varten.</p> <ul style="list-style-type: none">• Yhtiö on laatinut viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelman.• Yhtiön verkkosivuilla on sähköinen palautteenantojärjestelmä, jota seurataan. Palautteeseen vastataan tämän kautta, puhelimitse tai sähköpostitse.• Yhtiö on perustanut toimiston alueelle, jolloin paikalliset voivat antaa palautetta henkilökohtaisesti.• Toimistolla ja/tai kylän/kaupungin keskeisellä paikalla on palautelaatikko, johon palautetta voi jättää myös anonymisti toimiston ollessa kiinni.• Yhtiö avustaa tarvittaessa sidosryhmiä, jotta voidaan varmistaa, että ne voivat osallistua yhteydenpito- ja vuoropuheluprosesseihin ja muodostaa näkemyksensä yhtiön toiminnasta.• Viestit kirjoitetaan (tarvittaessa) sidosryhmän paikallisella kielellä sekä selkeästi ja

⁴ Toimenpiteiden tunnistamisessa ja määrittelyssä voi nousta esille myös malminetsinnästä luopumista koskevia vaatimuksia.

	<p>ymmärrettävästi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma on toimeenpantu. Viestintä ja vuoropuhelu ovat ennakoivaa ja kaksisuuntaista. Vuoropuhelu käydään oikea-aikaisesti molemminpuolisen arvostuksen hengessä kulttuurisia tapoja noudattaen. • Viestinnässä noudatetaan avoimuutta ja raportointi on julkista. • Prosesseissa on varattu aikaa sille, että sidosryhmät voivat käsitellä ehdotuksia riittävästi. Sidoryhmät voivat käsitellä ehdotuksia ja muodostaa näkemyksensä niistä riittävän ja ennalta annetun tiedon pohjalta. • Yhtiössä on nimetty henkilö, joka toimii yhtiön ja sidosryhmien välisenä yhteyshenkilönä. • Tehokkaan yhteydenpidon varmistamiseksi on perustettu yhteistyöryhm(i)ä. • Yhtiö on laatinut maanomistajille toiminnasta mahdollisesti koituvien vahinkojen korvauksista kertovan kirjeen. • Yrityksellä on periaatepäätös käyttää paikallisia yrittäjiä ja työvoimaa, ja se pystyy osoittamaan että tähän pyritään. • Yhtiö kouluttaa käyttämiään paikallisia urakoitsijoita ja työvoimaa. • Yhtiö tarkastelee havaittuja paikallisia tarpeita mahdollisia sosiaalisia investointeja varten. <p><u>Saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mikäli toimintaa harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella tai sen vaikutukset voivat ulottua sinne tai sillä on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, viestinnässä noudatetaan saamen kielilakia soveltuvin osin.</i> • <i>Nimetyille työntekijöille tiedotetaan saamelaisten ja poronhoidon edustajien⁵ kuulemista koskevien sellaisten vaatimusten täyttämistä, jotka valtion hallinto on siirtänyt yhtiölle. Lisäksi nimetyille työntekijöille järjestetään asiaa koskevaa koulutusta.</i> • <i>Asianomaisten saamelaisten ja poronhoidon edustajien osallistumisen helpottamiseksi yhtiö pyytää heitä valitsemaan keskuudestaan paikalliset asiantuntijat ja tarjoaa heille mahdollisuuden osallistua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.</i> • <i>Päätöksenteon tukena käytetään saamelaisten perinteistä tietoa ja käytäntöjä saamelaisten perinteitä kunnioittaen, säilyttäen, suojellen ja ylläpitäen.</i>
AA	<p>Sidosryhmiä kannustetaan aktiivisesti antamaan palautetta sellaisia päätöksiä varten, jotka vaikuttavat niihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytössä on prosesseja, joilla tunnistetaan sidoryhmien tarpeet koskien osaamisen kehittämistä, jotta sidoryhmät voivat osallistua tehokkaasti niille tärkeiden kysymysten käsittelyyn. • Sidoryhmien kanssa harjoitettavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta vastaa toimiva johto. • Toimiva johto tarkastelee yhteydenpito- ja vuorovaikutusjärjestelmiä ja –prosesseja vuosittain. • Nimetyille työntekijöille järjestetään yhteydenpito- ja vuorovaikutuskoulutusta, myös asianmukaista kulttuurikohtaista koulutusta. • <i>Saamelaisten, paliskuntien ja yhtiön yhdessä laatimia kuulemiskäytäntöjä noudatetaan, tai ne sisällytetään mahdollisuuksien mukaan yhtiön kuulemismenettelyihin.</i> <p>Yhteistyöryhmä(t) kokoontuu säännöllisesti ja sen (niiden) toiminta on suunnitelmallista.</p>
AAA	<p>Käytössä on virallisia järjestelmiä tai sidoryhmien kanssa tehtyjä sopimuksia, joilla varmistetaan, että sidoryhmät voivat osallistua tehokkaasti asioiden käsittelyyn ja vaikuttaa päätöksiin, jotka voivat kiinnostaa niitä tai joilla voi olla vaikutuksia niihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhtiö on harjoittanut jo pitkään jatkunutta asianmukaista yhteistyötä ja vuoropuhelua sidoryhmien kanssa.

⁵ Saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä, lisäksi kolttala-alueella kolttasaamelaisia edustaa kolttien kyläkokous ja alueen poronhoitajia edustaa ao. Paliskunta (poroisäntä).

- Käytössä on virallisia prosesseja, joiden avulla kehitetään sidosryhmien osaamista osallistua tehokkaasti vuoropuheluun.
- Sidoryhmiltä kerätään vuosittain palautetta sidoryhmäyhteistyön kehittämiseksi.
- Sidoryhmät osallistuvat yhteydenpitoprosessien ajoittaisiin tarkasteluihin, jotta prosesseja voidaan parantaa jatkuvasti.
- Yhteistyöryhmä(t) osallistuu konkreettisesti toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.
- Toimintaa tai hankkeita varten on tarvittaessa käytössä sidoryhmien kanssa tehtyjä neuvoteltuja sopimuksia.
- Yhtiö tukee paikallisia yhdistyksiä, –tapahtumia ja –tahoja, dokumentoitujen periaatteidensa mukaisesti ja tekee systemaattista investointien vaikutusten seurantaa.
- Yhtiö tukee paikallisten koulutusta eri tavoin, esimerkiksi tarjoamalla stipendejä, harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja, yms.
- Yhtiö tekee systemaattista sosiaalisten vaikutusten seurantaa, joissa otetaan huomioon myös urakoitsijoiden vaikutukset ja toteuttaa toimenpiteitä näiden hallitsemiseksi.

Tehokas yhteydenpito ja vuoropuhelu sidoryhmien kanssa USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO	KYSYMYKSIÄ	SIVU
LIITTEESSÄ 1.		
<u>1</u>	<u>Mikä on sidoryhmä?</u>	<u>Ks. sivu 20</u>
2	Mikä on yhteistyöryhmä?	<u>Ks. sivu 20</u>
3	<u>Mitä ovat neuvotellut sopimukset?</u>	<u>Ks. sivu 21</u>
4	<u>Voidaanko yhtiötason asiakirjoja käyttää malminetsintäaluekohtaisen sitoutumisen osoittamiseen?</u>	<u>Ks. sivu 21</u>
6	<u>Mikä on ”järjestelmä”?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>
7	<u>Mitä ”tehokas” tarkoittaa?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>
8	<u>Mitä ”selkeästi ja ymmärrettävästi” tarkoittaa?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>
9	<u>Mitä tarkoitetaan ”osaamisen kehittämisellä”?</u>	<u>Ks. sivu 22</u>
10	<u>Mitä ovat ”yhteydenpito” ja ”vuoropuhelu”?</u>	<u>Ks. sivu 23</u>
<u>11</u>	<u>Miten ”toimiva johto” määritellään?</u>	<u>Ks. sivu 23</u>

Tehokas yhteydenpito ja vuoropuhelu sidoryhmien kanssa OHJEET ARVIOIJALLE

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Pidetäänkö sidoryhmiin säännöllisesti yhteyttä?
- Dokumentoidaanko vuoropuhelun tulokset?
- Annetaanko sidoryhmille tarvittaessa apua ja voimavaroja, jotta ne voivat osallistua vuoropuheluun tehokkaasti?
- Ovatko sidoryhmille tarkoitetut viestit selkeitä ja ymmärrettäviä, ja lähetetäänkö ne niin aikaisessa vaiheessa, että asianmukainen vuoropuhelu ja käsittely on mahdollista?
- Ovatko sidoryhmille kirjoitetut viestit kirjoitettu sidoryhmien paikallisella kielellä?
- Onko sidoryhmävuoropuhelua koskeva yhtiön sisäinen johdon vastuu määritelty ja dokumentoitu?

- Onko viestintä ja vuoropuhelu ennakoivaa ja kaksisuuntaista?
- Onko viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma laadittu ja toimeenpantu?
- Osallistuvatko sidosryhmät sellaisia päätöksiä koskeviin prosesseihin, jotka saattavat kiinnostaa niitä tai vaikuttaa niihin?
- Onko yhtiössä nimitetty henkilö, joka toimii yhtiön ja sidosryhmien välisenä yhteyshenkilönä?
- Kerätäänkö sidosryhmiltä säännöllisesti palautetta vuoropuhelun kehittämiseksi?
- Tarkastellaanko yhteydenpito ja -vuoropuheluprosessia säännöllisesti, jotta voidaan varmistaa, että se pysyy tehokkaana?
- Onko prosessin tarkastelusta, myös tuloksia koskevien raporttien vastaanotosta, vastaava henkilö määritelty?
- Onko käytössä prosesseja, joilla autetaan sidosryhmiä kehittämään vuoropuhelutaitojaan?
- Onko yhteistyöryhmä(t) perustettu ja miten yhteistyöryhmä(t) toimii?
- Osallistuuko yhteistyöryhmä(t) konkreettisesti toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen?
- Onko toimintaa tai hankkeita varten tarvittaessa käytössä sidosryhmien kanssa tehtyjä neuvoteltuja sopimuksia?
- Onko yhtiöllä sosiaalisten asioiden hallintasuunnitelma (Social management plan)?
- Noudattaako yhtiö omaa sosiaalisten investointien periaatesitoumustaan ja seuraako se investointien vaikutusta?
- Miten yhtiö varmistaa, että sponsoroinnit ja investoinnit ovat oikeudenmukaisia, eikä suosi tiettyjä tahoja?

Saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella

- *Hankitaanko paikallisilta yhteisöiltä ja saamelaisilta tarvittaessa perinteistä tietoa ja käytetäänkö sitä päätöksenteon tukena ja käytäntöjen, kuten ympäristönseurannan, tietolähteenä?*
- *Onko toiminnalle, jota harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella ja/tai jonka vaikutukset voivat ulottua sinne ja/tai jolla on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, saatu Saamelaiskäräjien, kolttala-alueella kolttien kyläkoukousen ja ao. paliskunnan ennalta antama tietoon perustuva suostumus?*
- *Saavatko saamelaisten ja paliskuntien kanssa toteutettavaan vuorovaikutukseen tai saamelaisten ja paliskuntien kuulemiseen osallistuvat työntekijät yhteydenpitoa ja vuoropuhelua koskevaa koulutusta, myös asianmukaista kulttuurikohtaista koulutusta?*
- *Sovelletaanko päätöksenteossa saamelaisten perinteistä tietoa ja käytäntöjä saamelaisten perinteitä kunnioittaen, säilyttäen, suojellen ja ylläpitäen?*

TULOSKRITEERI 7 RAPORTOINTI

Tarkoitus:

Varmistaa, että sidosryhmien kanssa toteutettavaan yhteydenpitoon ja vuoropuheluun liittyvä toiminta on avointa ja läpinäkyvää.

Tuloskriteeri 7	
Raportointi	
TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Sidosryhmien kanssa toteutettavaa yhteydenpitoa koskeva raportointi käsittää vain lainsäädännön edellyttämän raportoinnin.
B	Sidosryhmien kanssa toteutettavaan yhteydenpitoon ja vuoropuheluun liittyvää toimintaa koskeva raportointi on epäjohdonmukaista. Raportointi on vain sisäistä.
A	Käytössä on virallisia järjestelmiä sidosryhmien kanssa toteutettavaan yhteydenpitoon ja vuoropuheluun liittyvästä toiminnasta raportointia varten. Järjestelmän avulla myös vastataan sidosryhmille niiden esittämiin huolenaiheisiin. Yhdessä sidosryhmien kanssa sovittujen toimenpiteiden toimeenpanosta ja niiden toteutumisesta raportoidaan julkisesti. Raportoinnin tulee sisältää itsearvio saamelaisten, paliskuntien ja muiden sidosryhmien kanssa tehdyn vuoropuhelun tason toteutumisesta.
AA	Sidosryhmien huolenaiheisiin vastaamisesta raportoidaan yleisellä tasolla säännöllisesti. ⁶ Sidosryhmillä on mahdollisuus arvioida vuoropuhelun tason toteutumista.
AAA	Sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua julkisen raportoinnin laatimiseen ja vaikuttaa raportoinnin sisältöön. Sidosryhmiltä hankitaan aktiivisesti yhteydenpito-, vuoropuhelu- ja kuulemisprosesseja sekä tuloksia koskevaa palautetta ja siitä raportoidaan julkisesti. Sidosryhmien kanssa toteuttavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta raportoidaan osana yhtiön vastuullisuusraportointia. Vastuullisuusraportoinnissa hyödynnetään kansainvälisesti käytössä olevia malleja.

Sidosryhmävuorovaikutuksen raportointi USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO LIITTEESSÄ	KYSYMYS	SIVU
1	Mikä on sidosryhmä?	Ks. sivu 20
2	Mikä on yhteistyöryhmä?	Ks. sivu 20
3	Mitä ovat neuvotellut sopimukset?	Ks. sivu 21
4	Voidaanko yhtiötason asiakirjoja käyttää malminetsintäaluekohtaisen sitoutumisen osoittamiseen?	Ks. sivu 21
6	Mikä on ”järjestelmä”?	Ks. sivu 22
10	Mitä ovat ”yhteydenpito” ja ”vuoropuhelu”?	Ks. sivu 23

⁶ Kun sidosryhmien huolenaiheet katsotaan yhdessä osapuolten kanssa luottamuksellisiksi (esim. neuvoteltuihin sopimuksiin liittyvät asiat), huolenaiheiden ja yhtiön vastauksen julkistamista ei edellytetä.

Sidosryhmävuorovaikutuksen raportointi

OHJEET arvioijalle

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Raportoiko yhtiö säännöllisesti sidosryhmien kanssa harjoitettavaan yhteydenpitoon ja vuoropuheluun liittyvästä toiminnastaan?
- Miten raportit julkaistaan (esim. vain sisäisesti, vain kyseiselle sidosryhmälle, julkisesti)?
- Mitä tietoja raportit sisältävät?
- Onko raportointijärjestelmät virallistettu?
- Hankitaanko sidosryhmiltä raportointiprosesseja ja tuloksia koskevaa palautetta?
- Onko sidosryhmillä mahdollisuus kommentoida vuorovaikutuksen onnistumista julkisesti?
- Antavatko sidosryhmät palautetta julkista raportointia varten?
- Raportoidaanko sidosryhmien kanssa toteutettavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta osana yhtiön vastuullisuusraportointia?

Vaihe IV Lähtö/

TULOSKRITEERI 8 LÄHTÖSUUNNITELMA

Tarkoitus:

Varmistaa, että yhtiö lopettaa malminetsintänsä alueella hyvässä hengessä paikallisyhteisön sidosryhmien kanssa.

Tuloskriteeri 8	
Lähtösuunnitelma	
TULOSKRITEERIN ARVIOINTIPERUSTEET	
Taso	Arviointiperuste
C	Yhtiö hoitaa kaikki velvoitteensa (laskut, palkat, ympäristö, korvaukset). Yhtiö ilmoittaa viranomaisille ja asianosaisille malminetsinnän päättymisestä.
B	Yhtiö kertoo malminetsintätyömaan purun yhteydessä kunnalle, tutuille ja alueella tavatuille tekevänsä lähtöä.
A	Yhtiö ilmoittaa avainsidosryhmille ja yhteistyöryhmä(i)lle hyvässä ajoin malminetsinnän päättymisestä ja sen tuloksista. Yhtiö ilmoittaa pois jätetyn alueen maanomistajille tutkimusten päättymisestä. Yhtiö ilmoittaa kirjeitse malminetsinnän aiheuttamien vahinkojen korvauksista. Yhtiö jättää yhteystiedot mahdollista palautetta ja tiedusteluja varten.
AA	Yhtiö ilmoittaa yhteistyöryhmille ja avainsidosryhmille lähdöstä, järjestää yleisen tiedotustilaisuuden malminetsinnän päättymisestä ja sen tuloksista hyvässä ajoin ennen lähtöä. Yhtiö suorittaa sisäisen arvioinnin toiminnastaan.
AAA	Yhtiö on pitänyt paikkakunnan ja suuren yleisön tietoisena malminetsinnän edistyksestä ja tuloksista. Yhtiö järjestää sidosryhmien arvioinnin yrityksen toiminnasta. Yhtiö järjestää läksiäiset. Yhtiö pitää yhteyttä kuntaan.

Lähtösuunnitelma

USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

NRO LITTEESSÄ	KYSYMYS	SIVU
1	Mikä on sidosryhmä?	Ks. sivu 20
2	Mikä on yhteistyöryhmä?	Ks. sivu 20

Lähtösuunnitelma

OHJEET arvioijalle

Määritä haastattelujen ja asiakirjojen tarkastelun avulla seuraavat seikat:

- Onko yhtiö hoitanut kaikki velvoitteensa alueella?
- Onko yhtiö ilmoittanut tutkimusten päättymisestä ja lähdöstään hyvässä ajoin sidosryhmille?
- Ovatko sidosryhmät arvioineet yhtiön toimintaa ja onko tämä dokumentoitu?

- Onko maanomistajille ilmoitettu malminetsinnän aiheuttamien vahinkojen korvauksista kirjeitse?
- Onko yhtiö jättänyt sidosryhmille yhteystietonsa?

LIITE 1:

Sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutuksen arviointiperusteet

USEIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

1 Mikä on sidosryhmä?

Sidosryhmät käsittävät kaikki yksilöt ja ryhmät, joilla on toiminnan hallintaan liittyviä päätöksiä koskeva intressi tai jotka katsovat, että toiminnan hallintaan liittyvät päätökset voivat vaikuttaa niihin. Sidosryhmiä ovat muun muassa

- työntekijät
- naapurit
- maanomistajat
- vaikutusalueen virkistyskäyttäjät
- saamelaiset⁷ (koltta-alueella kolttien kyläkokous)
- paliskunnat ja poronhoitajat⁸
- kaivosyhteisön jäsenet
- tavaroiden ja palveluiden toimittajat
- elinkeinojen edustajat
- asiakkaat
- urakoitsijat
- ympäristöjärjestöt ja muut kansalaisjärjestöt
- hallitukset, viranomaiset
- rahoitusalan toimijat
- osakkeenomistajat.

2 Mikä on yhteistyöryhmä?

Yhteistyöryhmä on yhtiön koolle kutsuma eri sidosryhmistä koostuva yhteistyöverkosto. Yhteistyöryhmään voidaan kutsua esimerkiksi lähiasukkaat, alueen virkistyskäyttäjät, kunnan ja eri elinkeinojen edustajat, sekä muut mahdolliset sidosryhmät. Yhteistyöryhmän tavoitteena on lisätä eri sidosryhmien välistä vuorovaikutusta ja tiedonvaihtoa. Yhteistyöryhmä voi kokoontua esimerkiksi puolivuositain tai tarvittaessa useamminkin. Mikäli alueella toimii useampia samanaikaisia malminetsintähankkeita, voi yhteistyöryhmässä käsitellä samanaikaisesti useampiakin niitä. Toimivan yhteistyön ja riittävän tiedonvaihdon varmistamiseksi on suositeltavaa perustaa yhteistyöryhmä mahdollisimman varhaisessa hankkeen vaiheessa. Yhteistyöryhmän avulla eri tahot saavat tietoa yhtiön suunnitelmista ja toiminnasta. Sidosryhmillä on mahdollisuus keskustella ennakoivasti suunnitelmista, mahdollisista huolenaiheista, lieventämiskeinoista ja muista toimintaympäristössä huomioitavista asioista.

Mikäli malminetsintäalue sijaitsee poronhoitoalueella tai mikäli malminetsinnällä on mahdollisia porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia, on suositeltavaa perustaa erillinen porotaloustyöryhmä, jossa keskitytään porotalouteen liittyviin asioihin. Poronhoitolain 2 § 2 momentissa määritellyllä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella poronhoitoa koskeva neuvotteluprosessi on varmistettava.

⁷ Saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä, lisäksi koltta-alueella kolttsaamelaisia edustaa kolttien kyläkokous.

⁸ Poronhoitoalueella alueen poronhoitaja edustaa ao. paliskunta (poroisäntä).

Mikäli toimintaa harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella, sen vaikutukset voivat ulottua saamelaisten kotiseutualueelle tai sillä on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, tulee lisäksi perustaa erillinen ”Akwé: Kon - työryhmä”, johon Saamelaiskäräjät ja lisäksi koltta-alueella kolttien kyläkokous nimeävät omat edustajansa. Ko. työryhmä arvioi toiminnan vaikutuksia/esityksiä/toimintaa suhteessa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin, saamelaisten perinteiseen tietoon ja luonnonkäyttöön sekä saamelaiskulttuuriin.

Toiminnalle/hankkeille, jotka sijoittuvat saamelaisten kotiseutualueelle ja/tai joiden vaikutukset voivat ulottua sinne ja/tai joilla on siellä mahdollisesti kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, on saatava Saamelaiskäräjien, koltta-alueella kolttien kyläkokouksen ja ao. paliskunnan ennalta antama tietoon perustuva suostumus. Ennalta annetun tietoon perustuvan suostumuksen pitäisi kattaa saamelaisten oikeudet sekä perinteinen tieto, keksinnöt ja käytännöt, sopivan kielen ja menettelyiden käyttö, riittävän pitkän ajan varaaminen sekä täsmällisen, tosiasiallisen ja juridisesti moitteettoman tiedon tarjoaminen. Em. tahoilla on oikeus olla antamatta hankkeelle suostumustaan. Yhtiön on tarvittaessa harkittava hankkeesta luopumista, mikäli em. tahot vastustavat hanketta. Muutokset toiminnassa edellyttävät uutta em. tahojen ennalta antamaa tietoon perustuvaa suostumusta.

3 Mitä ovat neuvotellut sopimukset?

Neuvotelluilla sopimuksilla tarkoitetaan sopimuksia, jotka on neuvoteltu kolmansien osapuolien kanssa. Tällaisia sopimuksia voivat olla muun muassa vaikutusten hallintaa, osallistumista sekä vaikutuksia ja kompensatioita koskevat sopimukset, sosio-ekonomiset sopimukset ja ympäristösopimukset. Monet näistä sopimuksista sisältävät salassapitolausekkeitä, jotka estävät ehtoja ja sopimusten täytäntöönpanon edistymistä koskevien tietojen julkisen raportoinnin.

Mikäli toimintaa harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella, sen vaikutukset voivat ulottua saamelaisten kotiseutualueelle tai sillä on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, toimija neuvottelee Saamelaiskäräjien, koltta-alueella kolttien kyläkokouksen ja ao. paliskunnan kanssa em. tahojen niin halutessa hanketta koskevan sopimuksen, jonka noudattamiseen osapuolet sitoutuvat. Sopimuksessa on määritettävä mm. osapuolten oikeudet, velvollisuudet ja vastuut sekä sopia mahdollisten haittojen estämisestä, minimoimisesta, lieventämisestä ja/tai kompensoimisesta.

4 Voidaanko yhtiötason asiakirjoja käyttää malminetsintäaluekohtaisen sitoutumisen osoittamiseen?

Yhtiötasolla laadittu toimivan johdon kirjallinen sitoumus voidaan hyväksyä todisteeksi malminetsintäaluetasolla tehdyn itsearvioinnin tai todentamisen yhteydessä vain, jos lisäksi on todisteita siitä, että yhtiön sitoumusta sovelletaan ja noudatetaan alueella. Yhtiötason asiakirjojen ja alueellisten käytäntöjen välillä on oltava todistettava yhteys. Jos tämä yhteys voidaan todentaa, yhtiötason asiakirjat voidaan hyväksyä todisteeksi sitoutumisesta alueella.

5 Miten yhteydenpitoa koskevat alueelliset lähestymistavat olisi otettava huomioon arvioinnissa?

Jos tietyllä alueella on useita malminetsintäalueita, yhtiö voi soveltaa sidosryhmien tunnistamiseen ja niiden kanssa toteutettavaan yhteydenpitoon alueellista lähestymistapaa. Tällöin tehtävien ja vastuiden jaon yhtiön henkilöstön ja alueellisen henkilöstön välillä olisi oltava selkeä ja dokumentoitu, ja tukijärjestelmiä olisi kehitettävä ja toteutettava asianmukaisella tasolla. Arvioitaessa toimintaa kullakin alueella arvioinnissa olisi tarkasteltava sekä aluekohtaisia että alueellisia järjestelmiä.

KESKEISTEN TERMIEN MÄÄRITELMIÄ

6 Mikä on ”järjestelmä”?

”Järjestelmä” tai ”hallintajärjestelmä” koostuu prosesseista, jotka yhdessä muodostavat järjestelmän kehyksen.

Hallintajärjestelmän avulla voidaan varmistaa, että tehtävät suoritetaan oikein, yhdenmukaisesti ja tehokkaasti määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja toiminnan jatkuvan parantamisen edistämiseksi. Järjestelmäpohjainen lähestymistapa edellyttää tarvittavien toimenpiteiden arviointia, suunnittelua tavoitteiden saavuttamiseksi, suunnitelman täytäntöönpanoa ja tavoitteiden saavuttamisen seuranta. Hallintajärjestelmässä otetaan huomioon henkilöstö- ja resurssitarpeet sekä se, kuinka järjestelmän toteuttamisen kannalta tarpeellinen dokumentointi toteutetaan. Dokumentointi kattaa kaiken tyyppiset dokumentointitavat (asiakirja, intranet, e-dokumentit jne). Kaikkia käytäntöjä ei tarvitse dokumentoida. Järjestelmässä prosessit ja toiminnot edellyttävät selkeitä ja tarkkoja vaatimuksia, jotka dokumentoidaan esimerkiksi menettelyohjeena. Tällöin yhtiö voi osoittaa selkeästi ja helposti, että prosessi tai järjestelmä on käytössä. Tavallisesti edellytetään myös prosessien dokumentointia tai jäljitysketjua.

Muita järjestelmiin liittyviä määritelmiä ovat:

- Sitoumus: Tiettyä aihepiiriä koskeva johdon sitoumuksen ilmaus, jossa esitetään yhtiön näkökanta ulkopuolisille tahoille. Sitoumus voidaan ilmaista esimerkiksi yhtiön toimintaperiaatteissa tai politiikassa.
- Käytäntö: tehtävän suorittamiseen käytettävä epävirallinen ja dokumentoimaton menettelytapa.
- Menettely: hyväksytty ja dokumentoitu kuvaus siitä, miten tehtävä suoritetaan.

7 Mitä ”tehokas” tarkoittaa?

Termiä ”tehokas” voidaan käyttää, kun tarkastelun kohde on täysin toimintakunnossa niin, että halutut tulokset voidaan saavuttaa.

8 Mitä ”selkeästi ja ymmärrettävästi” tarkoittaa?

Ilmauksella ”selkeästi ja ymmärrettävästi” tarkoitetaan, että viesteissä käytettävän kielen luettavuus vastaa sidosryhmien tyypillistä koulutustasoa ja että viesteissä ei käytetä teknistä ammattikieltä.

9 Mitä tarkoitetaan ”osaamisen kehittämisellä”?

”Osaamisen kehittämisellä” tarkoitetaan resurssien ja suhteiden kehittämistä, edistämistä ja tukemista yksilöiden, organisaatioiden ja järjestelmien tasolla sekä organisaatioiden välillä niin, että sidosryhmät voivat olla tehokkaasti yhteydessä yhtiön kanssa ja välittää tietoa jäsentensä keskuudessa.

10 Mitä ”vastuu” tarkoittaa?

Vastuu: Sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutuksen hallintajärjestelmässä on määritelty

erityisiä sidosryhmien kanssa harjoitettavaan vuorovaikutukseen liittyviä vaatimuksia ja tehtäviä, joista huolehtiminen on annettu alueella tiettyjen henkilöiden tehtäväksi. On tärkeää, että vastuista viestitään selkeästi, jotta jokainen ymmärtää, mitä häneltä odotetaan.

11 Mitä ovat ”yhteydenpito” ja ”vuoropuhelu”?

Yhteydenpidolla tarkoitetaan kaksisuuntaista viestintäprosessia, jolla huolehditaan sidosryhmien ja yhtiön erityisistä tiedontarpeista tavalla, joka on ymmärrettävä keskustelun osallistujille. Vuoropuhelun tarkoituksena on varmistaa että osapuolet ymmärtävät toisiaan ja tehtyjä ratkaisuja. Vuoropuhelun tuloksena pyritään tekemään johtopäätöksiä, joissa eri näkemykset on otettu huomioon, ja jossa lopputulos on perusteltu näiden näkemysten kautta.

12 Miten ”toimiva johto” määritellään?

Sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutustoiminnan arvioinnin yhteydessä ”toimivalla johdolla” tarkoitetaan yhtiön ja/tai toimipaikan/malminetsintäalueen henkilöstöä, jolla on kokonaisvastuu yhteydenpito- ja vuoropuheluprosesseista. Suurissa organisaatioissa, joilla on useita toimipaikkoja/malminetsintäalueita, vuorovaikutusta tapahtuu useilla tasoilla eli yhteisön tasolla sekä alueellisella ja kansallisella tasolla. Tällöin toimivalla johdolla tarkoitetaan henkilöstöä, jolla on kokonaisvastuu vuorovaikutuksesta kullakin eri tasolla.

13 Mitä ”johdon vastuu” tarkoittaa”?

Johdon vastuu: Sidosryhmien kanssa toteutettavan vuorovaikutuksen hallintajärjestelmässä on määriteltävä osapuoli, joka on viime kädessä tilivelvollinen sidosryhmien kanssa harjoitettavasta vuorovaikutustoiminnasta sekä kyseisen hallintajärjestelmän kehittämisestä ja täytäntöönpanosta laitoksella. Tätä velvollisuutta ei voida delegoida. Vastuuvollisen osapuolen käytettävissä on resurssit, joilla voidaan varmistaa, että käytössä on asianmukaiset järjestelmät (koulutus, laitteistot, viestintä jne.), jotta sidosryhmien kanssa harjoitettavalle vuorovaikutukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa tehokkaasti.

LIITE 2: ITSEARVIOINNIN TARKISTUSLISTA

Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa

Toimipaikka/ Malminetsintäalue:		Yhtiö:	
Arvioija:		Arviointipäivä:	

TODENTAVAT ASIAKIRJAT / ESIMERKIT:	
ASIAKIRJAN NIMI	SIJAINTI

Haastateltavat:			
NIMI	TEHTÄVÄ	NIMI	TEHTÄVÄ

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 1: YHTIÖN PROFILOINTI					
Tuloskriteeri 1 Taso B	Onko yhtiöllä verkkosivut?				
	Kannustetaanko työntekijöitä sidosryhmätoimintaan?				
	Onko työntekijöiden kanssa sovittu palautteeseen vastaamisesta?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 1 Taso A	Onko yrityksen verkkosivut suomeksi?				
	Koulutetaanko työntekijöitä yhtiön arvoihin, viestintään ja sidosryhmätoimintaan?				
	Onko yhtiöllä dokumentoitu sidosryhmäyhteistyösitoumus/-suunnitelma?				
	Onko yrityksellä dokumentoitu palautejärjestelmä?				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.</i>					
Tuloskriteeri 1 Taso AA	Arvioidaanko yrityksen profiilointia sisäisesti?				
	Onko yrityksellä some-kanava?				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>					
Tuloskriteeri 1 Taso AAA	Arvioidaanko yhtiötä ulkoisesti ja riippumattomasti?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>				
	ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 1 OSALTA				Taso:

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 2: ALUEEN PROFILOINTI					
Tuloskriteeri 2 Taso B	Onko yhtiö tutustunut alueen erityispiirteisiin?				
	Onko yritys kartoittanut alueen sidosryhmiä?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 2 Taso A	Onko yhtiö selvittänyt alueen erityispiirteitä dokumentoidusti?				
	Onko yhtiö määrittänyt toimintansa vaikutusalueen?				
	Onko yhtiöllä sidosryhmäyhteistyösuunnitelma				
	Onko yhtiöllä tietoa alueen sidosryhmistä?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.</i>				
Tuloskriteeri 2 Taso AA	Onko yritys kartoittanut alueen mahdollisia riskejä?				
	Onko yhtiöllä sidosryhmien yhteystietoja?				
	Onko yhtiö laatinut alustavan sosiaalisten vaikutusten arvioinnin?				
	Onko yhtiöllä alustava sidosryhmäyhteistyösuunnitelma				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>				
Tuloskriteeri 2 Taso AAA	Onko sidosryhmäyhteistyösuunnitelma ulkoisen ja riippumattoman tahon				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>				
	ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 2 OSALTA				Taso:

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 3: SIDOSRYHMIEN TUNNISTAMINEN					
Tuloskriteeri 3 Taso B	Onko paikallisia sidosryhmiä tunnistettu?				
	Onko laadittu suunnitelmia virallisen järjestelmän kehittämiseksi sidosryhmien tunnistamista varten?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 3 Taso A	Onko sidosryhmien tunnistamista varten virallinen ja dokumentoitu järjestelmä?				
	Voidaanko järjestelmällä tunnistaa sidosryhmiä paikallisella ja toimipaikan tasolla, myös sidosryhmiä, joiden edut ovat ristiriidassa yhtiön/hankkeen toiminnan kanssa?				
	Saavatko yhtiön tunnistamat sidosryhmät nimetä itse edustajansa vuoropuheluun?				
	Onko hankkeen sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset arvioitu ennakkoon ja vaikutukset eritelty sidosryhmittäin?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.</i>				
Tuloskriteeri 3 Taso AA	Voidaanko järjestelmällä tunnistaa sidosryhmiä, joilla voi olla hanketta koskeva välillinen tai asiaperusteinen intressi?				
	Jos voidaan, anna muutamia esimerkkejä.				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>					
Tuloskriteeri 3 Taso AAA	Onko käytössä vuorovaikutteinen prosessi, jossa sidosryhmät osallistuvat sellaisten muiden ryhmien tai yhteisöjen tunnistamiseen, joita olisi pidettävä sidosryhminä?				

<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>	
ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 3 OSALTA	Taso:

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 4: SIDOSRYHMIEN KONTAKTOINTI					
Tuloskriteeri 4 Taso B	Kerrotaanko tutkimusalueen asukkaille, maanomistajille ja maastossa tavatuille malminetsinnästä?				
	Selvittääkö yhtiö muita tahoja joihin pitäisi olla yhteydessä, esim. kunnasta?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 4 Taso A	Kontaktoiko yhtiö alueen avainsidosryhmät?				
	Onko yhtiö järjestänyt tapaamisen sidosryhmien kanssa selventääkseen lupaprosessia ja sidosryhmien vaikutusmahdollisuuksia?				
	Onko yhtiö kertonut sidosryhmille malminetsinnän mahdollisista haittavaikutuksista?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.</i>				
Tuloskriteeri 4 Taso AA	Onko tapaamiset ja keskustelut dokumentoitu?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>				
Tuloskriteeri 4 Taso AAA	Onko tapaamisia arvioitu ulkoisesti ja riippumattomasti?				
	Onko yhtiö ollut kontaktissa alueen ulkopuolisiin tahoihin, kuten alueellisiin tai kansallisiin ympäristöjärjestöihin?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>				
ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 4 OSALTA		Taso:			

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITTEERI 5: JÄRJESTELMÄ SIDOSRYHMÄPALAUTTEEN KERÄÄMISEKSI JA SIIHEN VASTAAMISEKSI					
Tuloskriteeri 5 Taso B	Ottaako yhtiö malminetsintäalueen sidosryhmien huolenaiheet satunnaisesti huomioon?				
	Onko käytössä epävirallinen palautejärjestelmä?				
	Onko laadittu suunnitelmia virallisen palautejärjestelmän kehittämiseksi?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 5 Taso A	Onko yhtiöllä hyvä käsitys sidosryhmien huolenaiheista?				
	Dokumentoidaanko sidosryhmien huolenaiheet?				
	Onko käytössä virallinen palautejärjestelmä, joka sisältää prosesseja jatkotoimia ja seurantaa varten?				
	Onko sidosryhmäpalautteen keräämiseen ja palautteeseen vastaamiseen nimetty vastuullinen työntekijä?				
	Analysoidaanko yhtiössä sidosryhmiltä saatu palaute ja toimitaan sen edellyttämällä tavalla?				
	Laatiiko yhtiö vastineen sidosryhmiltä saatuihin palautteisiin, huolenaiheisiin ja näkemyksiin?				
	Sopiiko yhtiö yhdessä ao. sidosryhmän kanssa palautteesta aiheutuneen toimenpiteen?				
	Otetaanko sidosryhmäpalaute huomioon päätöksenteossa? Jos otetaan, niin miten?				

Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.

HUOM. Jos yhtiö ei ole tunnistanut malminetsintäalueen kaikkia sidosryhmiään, sillä ei voi olla perusteellisia, dokumentoituja tietoja sidosryhmiä koskevista kysymyksistä ja sidosryhmien huolenaiheista. Näin ollen, jos yhtiön toiminnan on arvioitu olevan tasoa B tuloskriteerin 3 osalta, sen toiminta voi olla korkeintaan tasoa A tuloskriteerin 5 osalta.

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
Tuloskriteeri 5 Taso AA	Onko toimijalla perusteelliset, dokumentoidut tiedot sidosryhmiä koskevista kysymyksistä ja sidosryhmien huolenaiheista?				
	Tarkasteleeko toimiva johto yhteydenpito- ja vuoropuheluprosessien tuloksia vähintään kerran vuodessa määrittääkseen, edellyttävätkö ne toimia ja mitä toimia ne mahdollisesti edellyttävät?				
	Onko toimipaikan prosesseissa varattu riittävästi aikaa sille, että sidosryhmien huolenaiheita voidaan tarkastella ja että niihin voidaan reagoida ennen yhtiön yksityiskohtaisten suunnitelmien toteuttamista? Jos on, anna muutamia esimerkkejä.				
	Hyödynnetäänkö toiminnassa yhteistyöryhmä(i)ssä kerättyä palautetta? Jos hyödynnetään, niin anna muutamia esimerkkejä.				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>					

Tuloskriteeri 5 Taso AAA	Tekeekö yhtiö yhteistyötä sidosryhmien kanssa yhteisten tavoitteiden määrittämiseksi ja saavuttamiseksi? Jos tekee, anna muutamia esimerkkejä.				
	Pyritäänkö yhteistyöllä edistämään myös yhteisön yhteisten päämäärien saavuttamista?				
	Hyödynnetäänkö toiminnassa yhteistyöryhmä(i)ssä tavoitteellisesti hankittua palautetta?				
	Tarjotaanko yhteistyöryhmä(i)lle mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen?				
	<i>Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>				
	ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 5 OSALTA	Taso: _			

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 6: TEHOKAS YHTEYDENPITO JA VUOROPUHELU SIDOSRYHMIEN KANSSA					
Tuloskriteeri 6 Taso B	Onko käytössä epävirallisia yhteydenpitoprosesseja, joiden ansiosta sidosryhmien kanssa käydään satunnaisesti vuoropuhelua?				
	Onko laadittu suunnitelmia virallisten järjestelmien kehittämiseksi sidosryhmien kanssa harjoitettavaa yhteydenpitoa varten?				
	Onko laadittu viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma?				
	Onko toiminnalle, jota harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella ja/tai jonka vaikutukset voivat ulottua sinne ja/tai jolla on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, saatu Saamelaiskäräjien, kolttala-alueella kolttien kyläkokouksen ja ao. paliskunnan ennalta antama tietoon perustuva suostumus?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 6 Taso A	Onko käytössä virallinen ja dokumentoitu järjestelmä sidosryhmien kanssa harjoitettavaa yhteydenpitoa ja vuoropuhelua varten?				
	Avustaako yhtiö tarvittaessa sidosryhmiä, jotta ne voivat osallistua yhteydenpito- ja vuoropuheluprosesseihin?				
	Ovatko viestit selkeitä ja ymmärrettäviä, ja onko ne kirjoitettu (tarvittaessa) sidosryhmän paikallisella kielellä?				
	Onko viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma on toimeenpantu?				
	Onko viestintä ja vuoropuhelu ennakoivaa ja kaksisuuntaista?				

Käydäänkö vuoropuhelua oikea-aikaisesti molemminpuolisen arvostuksen hengessä kulttuurisia tapoja noudattaen?				
Onko prosesseissa varattu aikaa sille, että sidosryhmät voivat käsitellä ehdotuksia riittävästi?				
Voivatko sidosryhmät käsitellä ehdotuksia ja muodostaa näkemyksensä niistä riittävän ja ennalta annetun tiedon pohjalta?				
Onko yhtiössä nimetty henkilö, joka vastaa sidosryhmien kanssa toteutettavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta?				
Onko malminetsintäalueelle perustettu yhteistyöryhmä(t)?				
Noudatetaanko viestinnässä saamen kielilakia, mikäli toimintaa harjoitetaan saamelaisten kotiseutualueella tai sen vaikutukset voivat ulottua sinne tai sillä on kielteisiä vaikutuksia saamelaisten oikeuksille ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan?				
Onko nimetyille työntekijöille tiedotettu saamelaisten ja poronhoidon edustajien ⁹ kuulemista koskevien sellaisten vaatimusten täyttämistä, jotka valtion hallinto on siirtänyt yhtiölle? Onko nimetyille työntekijöille järjestetty asiaa koskevaa koulutusta?				
Onko yhtiö asianomaisten saamelaisten ja poronhoidon edustajien osallistumisen helpottamiseksi pyytänyt heitä valitsemaan keskuudestaan paikalliset asiantuntijat ja tarjonnut heille mahdollisuuden osallistua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa?				

⁹ Saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä, lisäksi koltta-alueella kolttasaamelaisia edustaa kolttien kyläkokous ja alueen poronhoitajia edustaa ao. paliskunta

Onko saamelaisilta hankittu tarvittaessa perinteistä tietoa ja käytetty sitä päätöksenteon tukena ja käytäntöjen, kuten ympäristönseurannan tietolähteenä?				
--	--	--	--	--

Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.

Tuloskriteeri 6 Taso AA	Kannustetaanko sidosryhmiä aktiivisesti antamaan palautetta sellaisia päätöksiä varten, jotka vaikuttavat niihin?				
	Onko käytössä prosesseja, joilla tunnistetaan valmiuksien kehittämistä koskevat sidosryhmien tarpeet, jotta sidosryhmät voivat osallistua tehokkaasti asioiden				
	Vastaako toimiva johto sidosryhmien kanssa toteutettavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta?				
	Tarkasteleeko toimiva johto yhteydenpito- ja vuoropuhelujärjestelmiä ja -prosesseja				
	Järjestetäänkö nimetyille työntekijöille yhteydenpito- ja vuoropuhelukoulutusta, myös asianmukaista kulttuurikohtaista koulutusta?				
	Noudatetaanko saamelaisten, paliskuntien ja yhtiön yhdessä laatimia kuulemiskäytäntöjä, tai sisällytetäänkö ne mahdollisuuksien mukaan yhtiön kuulemismenettelyihin?				
	Kokoontuuko yhteistyöryhmä(t) säännöllisesti ja onko niiden toiminta suunnitelmallista?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>				
Kriteeri 6 Taso AAA	Onko käytössä virallisia järjestelmiä tai sidosryhmien kanssa tehtyjä sopimuksia, joilla varmistetaan, että sidosryhmät voivat osallistua tehokkaasti asioiden käsittelyyn ja vaikuttaa päätöksiin, jotka voivat kiinnostaa				
	Onko yhtiö harjoittanut jo pitkään jatkunutta asianmukaista yhteistyötä ja vuoropuhelua sidosryhmien kanssa?				
	Onko käytössä virallisia prosesseja, joiden avulla kehitetään				

Kerätäänkö sidosryhmiltä vuosittain palautetta sidosryhmäyhteistyön kehittämiseksi?				
Osallistuvatko sidosryhmät yhteydenpito-prosessien ajoittaisiin tarkasteluihin, jotta prosesseja voidaan parantaa jatkuvasti?				
Osallistuvatko yhteistyöryhmät konkreettisesti toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen? Jos osallistuu, anna muutamia esimerkkejä.				
Onko toimintaa tai hankkeita varten tarvittaessa käytössä sidosryhmien kanssa tehtyjä neuvoteltuja sopimuksia?				
<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>				
ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 6 OSALTA				Taso: _

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 7: RAPORTOINTI					
Tuloskriteeri 7 Taso B	Raportoidaanko yhteisöjen kanssa harjoitettavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta yhtiön sisällä?				
	<i>Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 7 Taso A	Onko käytössä virallisia järjestelmiä sidosryhmien kanssa toteutettavaan yhteydenpitoon ja vuoropuheluun liittyvästä toiminnasta raportointia varten?				
	Vastataanko järjestelmän avulla sidosryhmille niiden esittämiin huolenaiheisiin?				
	Raportoidaanko yhdessä sidosryhmien kanssa sovittujen toimenpiteiden toimeenpanosta ja niiden toteutumisesta?				
	<i>Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.</i>				
Tuloskriteeri 7 Taso AA	Raportoidaanko sidosryhmien huolenaiheisiin vastaamisesta julkisesti säännöllisesti?				
	Onko sidosryhmillä mahdollisuus antaa palautetta julkisesta raportoinnista?				
	<i>Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>				
Tuloskriteeri 7 Taso AAA	Antavatko sidosryhmät palautetta julkista raportointia varten?				
	Hankitaanko sidosryhmiltä aktiivisesti yhteydenpito- ja vuoropuheluprosesseja sekä tuloksia koskevaa palautetta ja raportoidaanko siitä julkisesti?				
	Raportoidaanko sidosryhmien kanssa toteuttavasta yhteydenpidosta ja vuoropuhelusta raportoidaan osana yhtiön vastuullisuusraportointia? Seurataanko vastuullisuusraportoinnissa kansainvälisesti käytössä olevia malleja?				

Jos vastasit ”Kyllä” kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut ”Kyllä” kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.

ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 7 OSALTA

Taso:

	Kysymys	Kyllä	Ei	Ei sov.	Kuvaus ja esimerkit
TULOSKRITEERI 8: LÄHTÖSUUNNITELMA					
Tuloskriteeri 8 Taso B	Kertooko yhtiö malminetsinnän päättymisestä vain työmaan purun yhteydessä?				
	Ilmoitetaanko kunnalle malminetsinnän päättymisestä?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, jatka tason A kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason B kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa C.</i>				
Tuloskriteeri 8 Taso A	Ilmoittaako yhtiö malminetsinnän päättymisestä hyvissä ajoin avainsidosryhmilleen?				
	Ilmoittaako yhtiö maanomistajalle kun tämän omistama maa jätetään pois malminetsintäalueelta?				
	Jättääkö yhtiö yhteystiedot mahdollista palautetta varten?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, jatka tason AA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason A kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa B.</i>				
Tuloskriteeri 8 Taso AA	Järjestääkö yhtiö sisäisen arvioinnin toiminnastaan?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, jatka tason AAA kysymyksistä. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa A.</i>				
Tuloskriteeri 8 Taso AAA	Onko yhtiö pitänyt paikkakuntaa ja sidosryhmiään tietoisena työn edistymisestä ja sen päättymisestä?				
	Järjestääkö yhtiö sidosryhmien arvioinnin toiminnastaan?				
	<i>Jos vastasit "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AAA. Jos et vastannut "Kyllä" kaikkiin tason AAA kysymyksiin, yhtiön toiminta on tasoa AA.</i>				
	ARVIO YHTIÖN TOIMINNASTA TULOSKRITEERIN 8 OSALTA				Taso: